

Etelä-Pohjanmaan peruskoulujen opetussuunnitelma 2016

Arviointi perusopetuksessa

Arviointikulttuurin keskeiset piirteet

Rohkaisu ja kannustus

Oppilaiden osallisuus arvioinnissa

Tuetaan oppimisprosessin ymmärtämistä

Tuodaan esiin oppilaan edistyminen koko oppimisprosessin ajalta

Oikeudenmukaisuus ja eettisyys

Monipuolisuus

Arvioinnista saadun tiedon hyödyntäminen

Mikä arvioinnissa muuttuu?

- **Arviointi perustuu opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin**
→ opettajan tulee huolehtia, että tavoitteet ja niihin perustuvat arviointikriteerit ovat oppilaiden tiedossa
- Monipuoliset arviointikäytännöt
- Itsearviointi- ja vertaisarviointi
- Arviointi kohdistuu
 - Oppilaan oppimiseen
 - ✓ Edistyminen ja osaaminen
 - Oppilaan työskentelyyn
 - ✓ Oppimisen prosessi on osana arviointia
 - Käyttäytymiseen
 - ✓ Ei kohdistu oppilaan persoonaan, temperamenttiin eikä muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin
- Arviointi nivelkohdassa korostuu
 - Toisen ja kuudennen luokan päätteeksi

Arvioinnin tavoitteet

- Arviointi perustuu opetussuunnitelman perusteissa ja maakunnallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin tavoitteisiin.
- Arviointia käsitellään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvussa 6.
- Tavoitteet määrittävät, mitä arvioidaan.
- Tavoitteet tulee olla oppilaan tiedossa.

Arvioinnin monimuotoisuus

- Oppilaiden osallisuus
- Arvioinnin jatkuvuus, kannustavuus, monipuolisuus
- Oppimisen edistäminen
- Oikeudenmukaisuus ja eettisyys
- Totuudellisuus
- Yrittäjämäinen toimintatapa
- Yhteistyö kotien kanssa

Itse- ja vertaisarviointi

- Oppilaita ohjataan havainnoimaan oppimistaan ja sen edistymistä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä
- Itse- ja vertaisarviointia harjoitellaan pienestä pitäen
- Tärkeää on myös vertaisarvioinnin taitojen kehittäminen
- Keskeinen osa opintojen aikaista arviointia
- Osana päivittäistä opetusta ja työskentelyä
- Edellyttää opettajilta vuorovaikutusta oppilaiden kanssa sekä oppimisprosessiin liittyvää havainnointia
- Palaute on laadullista ja kuvailevaa
- Palaute avaa ja ratkoo oppimisen solmukohtia
- Oppilaan käsitys omasta itsestään oppijan vahvistuu

Oppimisen ja edistymisen tavoitteet

- Opettaja kertoo oppiaineen/projektin/työskentelyn Tavoitteet selkeästi oppilaan tason mukaisesti
- Oppilas asettaa omat tavoitteensa
- Huoltajille tiedotetaan tavoitteista

Oppilaan itsearviointi ja vertaisarviointi

- Ohjaa oppilasta toimimaan itseohjautuvasti
- Oppilas tunnistaa vahvuuksiaan, onnistumisiaan ja kehittämisen kohteitaan
- Tulee edistää oppilaiden keskinäistä arviointikeskustelua ja vertaisarviointia
- Itsearviointia ja vertaisarviointia voidaan toteuttaa:
 - keskustellen
 - pareittain/ryhmässä/yksin
 - kirjallisesti
 - osana portfolioa
 - draaman keinoin
 - kuvallisen ilmaisun avulla

Oppiminen

- Oppiaineen tieto ja taito
- Tavoitteellisuus
- Oppimaan oppiminen (omien oppimistapojen tunnistaminen ja kehittäminen)

Työskentely

- Ryhmässä toimimisen taidot
- Vuorovaikutustaidot
- Omista asioista huolehtiminen
- Oppimisen säännöllisyys ja monipuolisuus
- Tavoitteellisuus

Käyttäytyminen

- Toisen huomioonottaminen
- Hyvät tavat
- Yhteisesti sovitut toimintatavat ja säännöt
- Tilanteeseen sopiva käyttäytyminen

Oppilaan käsitys omasta itsestään oppijana vahvistuu

Arvioinnin kohteet

Väliarviointi

- Väliarviointi toteutetaan vuosiluokilla 1-5 arviointikeskusteluna, johon kutsutaan oppilas ja huoltajat.
- Arviointikeskustelun pohjana käytetään luokilla 1 ja 3-5 maakunnassa yhtenäistä lomaketta (liite 1), jonka opettaja kirjaa.
- Vuosiluokilla 1 ja 3-5 arviointikeskustelu toteutetaan marras-tammikuussa, viikkoon 5 mennessä. Arviointikeskustelut toteutetaan kodin ja koulun yhteistyöajalla oppituntien ulkopuolella.
- Asiakirja arkistoidaan opetuksen järjestäjän ohjeiden mukaan. Täytetyn arviointilomakkeen allekirjoitettu alkuperäinen kappale annetaan huoltajille. Mikäli huoltaja ei kutsusta huolimatta saavu arviointikeskusteluun, opettaja toteuttaa arviointikeskustelun oppilaan kanssa ja lähettää keskusteluun liittyvän arviointiraportin huoltajalle tiedoksi.
- 2. luokalla arviointikeskustelu toteutetaan kevätlukukaudella viikkoon 12 mennessä, jolloin se toimii samalla nivelvaiheen arviointina (liite 2).
- Vanhempainvartit ja arviointikeskustelu voidaan yhdistää. Eli käytännössä arviointikeskustelu voi korvata syksyn vanhempainvartin.
- Väliarviointi toteutetaan lukuvuosilla 6-9 samoin periaattein kuin kyseisen vuosiluokan lukuvuosiarviointi. Vuosiluokalla 7 taide- ja taitoaineet voidaan arvioida numeerisesti ja/tai sanallisesti opetuksen järjestäjän linjauksen mukaisesti. Tavoitteiden ja sisältöjen vuoksi terveystieto arvioidaan hyväksyty/hylätty, kuten 7. vuosiluokanlukuvuosiarvioinnissa. Väliarviointi voidaan toteuttaa myös jaksoarviointina.

(Katso myös maakunnallinen OPS kohta 6.6)

Lukuvuosiarviointi

- Vuosiluokilla 1-3 lukuvuositodistuksessa käytetään sanallista arviointia.
- Vuosiluokilla 4-6 lukuvuositodistuksessa numeroarviointia voidaan täydentää sanallisella arvioinnilla. Taide- ja taitoaineet voidaan arvioida pelkästään sanallisesti lukuvuositodistuksessa vuosiluokilla 4-6 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaan.
- Vuosiluokalla 7 lukuvuositodistuksessa numeroarviointia voidaan täydentää sanallisella arvioinnilla. Tavoitteiden ja sisältöjen vuoksi terveystieto arvioidaan vuosiluokan 7 lukuvuositodistuksessa hyväksytty/hylätty.
- Vuosiluokilla 8 ja 9 käytetään numeroarviointia.
- Oppilaan, huoltajien ja opettajien pitää kyetä tulkitsemaan todistusta niin, että oppimisen edistyminen ja osaaminen tulee selkeästi esille.

Päätöarviointi

- Päätöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppiaineen oppimäärän tavoitteet. Päätöarviointi ajoittuu maakunnallisen tuntijaon mukaisesti vuosiluokille 7, 8 tai 9.
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan oppilaan päätöarvosanaa ei muodosteta suoraan oppilaan aiempien kurssi-, jakso- tai lukuvuovuositolodistusten arvosanoista lasketun keskiarvon perusteella. Koska osaamisen kehittyminen on aina kumuloiuvaa, päätöarvosanan muodostamisen tulee perustua oppilaan opintojen päättyessä osoittamaan osaamisen tasoon suhteessa oppimäärän tavoitteisiin ja päätöarvioinnin kriteereihin. Päätöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8 on määritelty perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa.
- Päätöarviointi on pääsääntöisesti numeerista, paitsi eräissä opetuksen järjestämistavoissa (ks. Maakunnallinen opetussuunnitelma, luku 6, taulukko 3).
- Ne valinnaiset aineet (VAL), jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet (VAL) ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.
- Tarkemmat määräykset päätöarvioinnista ja päätötodistuksen muodosta ovat perusopetuksen opetussuunnitelman luvuissa 6.5. Perusopetuksen päätöarviointi ja 6.6. Perusopetuksessa käytettävät todistukset ja todistusmerkinnät.
- Päätötodistuksen ulkoasusta päättää opetuksen järjestäjä.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisten arviointi sekä valinnaisten aineiden arviointi

Valinnaiset aineet (VAL)

- Valinnaisaineista (VAL) luokilla 4-6 kirjataan oppilaan suorittamat valinnaisainekokonaisuudet ja ne arvioidaan sanallisesti hyväksyty/hylätty.
- Luokilla 7-9 alle kahden vuosiviikkotunnin valinnaisaineet arvioidaan sanallisesti hyväksyty/hylätty. Kahden tai useamman vuosiviikkotunnin valinnaisaineet arvioidaan luokilla 7-9 numeerisesti. Valinnaisten aineiden (VAL) sisällä olevat taito- ja taideaineiden valinnaiset oppikokonaisuudet / aineet arvioidaan valinnaisten aineiden arviointiohjeiden mukaisesti.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit (T&T-val)

- ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden opetusta ja ne myös arvioidaan osana niiden opetusta. Tämä tarkoittaa, ettei taide- ja taitoaineiden valinnaisista opinnoista tule erillistä arviota lukuvuositodistukseen tai päättötodistukseen, vaan ne arvioidaan osana kaikille yhteisten taide- ja taitoaineiden oppimääriä.

-
- Opetushallitus on tarkentanut tiedotteella valinnaisuuden arviointia:
http://www.oph.fi/ops2016/tiekartta/valinnaisuus_ja_arviointi

Arviointimuodot vuosiluokilla 1 ja 2

1.luokka	<ul style="list-style-type: none">• itsearviointi• väliarviointi: arviointikeskustelu oppilas-huoltajat-opettaja toteutetaan marras-tammikuussa, viikkoon viisi mennessä<ul style="list-style-type: none">○ maakunnassa yhtenäinen lomake (liite 1)○ keskustelussa mukana olevia kuullaan○ opettaja toimii kirjaajana• lukuvuosiarviointi: sanallinen<ul style="list-style-type: none">○ arvioidaan vähintään äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka, käyttäytyminen (erillinen liite) ja työskentelytaidot• monialainen oppimiskokonaisuus huomioidaan arvioinnissa
2. luokka	<ul style="list-style-type: none">• itsearviointi• väliarviointi / arviointi nivelkohdassa: arviointikeskustelu oppilas-huoltajat-opettaja, toteutetaan kevätlukukaudella viikkoon 12 mennessä<ul style="list-style-type: none">○ maakunnassa yhtenäinen lomake (liite 2)○ kaikkia keskustelussa mukana olevia kuullaan○ opettaja toimii kirjaajana• lukuvuosiarviointi: sanallinen<ul style="list-style-type: none">○ arvioidaan vähintään äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka, käyttäytyminen (erillinen liite) ja työskentelytaidot• monialainen oppimiskokonaisuus huomioidaan arvioinnissa

Arviointimuodot vuosiluokilla 3 ja 4

3. luokka	<ul style="list-style-type: none">• itsearviointi• väliarviointi: arviointikeskustelu oppilas-huoltaja-opettaja toteutetaan marras-tammikuussa, viikkoon viisi mennessä<ul style="list-style-type: none">○ maakunnassa yhtenäinen lomake (liite 1)○ kaikkia keskustelussa mukana olevia kuullaan○ opettaja toimii kirjaajana• lukuvuosiarviointi: sanallinen<ul style="list-style-type: none">○ arvioidaan vähintään äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka, A1-kieli, käyttäytyminen (erillinen liite) ja työskentelytaidot• monialainen oppimiskokonaisuus huomioidaan arvioinnissa
-----------	--

4. luokka	<ul style="list-style-type: none">• itsearviointi• väliarviointi: arviointikeskustelu oppilas-huoltajat-opettaja toteutetaan marras-tammikuussa, viikkoon viisi mennessä<ul style="list-style-type: none">○ maakunnassa yhtenäinen lomake (liite 1)○ kaikkia keskustelussa mukana olevia kuullaan○ opettaja toimii kirjaajana• lukuvuosiarviointi: numeerinen, jota voidaan täydentää sanallisesti<ul style="list-style-type: none">○ arvioidaan vähintään äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka, A1-kieli ja käyttäytyminen○ työskentelytaidot arvioidaan oppiaineiden yhteydessä○ taide- ja taitoaineet voidaan arvioida numeerisesti ja/tai sanallisesti○ valinnaiset aineet arvioidaan hyväksyty/hylätty• monialainen oppimiskokonaisuus huomioidaan arvioinnissa
-----------	--

Arviointimuodot vuosiluokilla 5 ja 6

5. luokka	<ul style="list-style-type: none">• itsearviointi• väliarviointi: arviointikeskustelu oppilas-huoltajat-opettaja toteutetaan viikkoon viisi mennessä<ul style="list-style-type: none">○ maakunnassa yhtenäinen lomake (liite 1)○ kaikkia keskustelussa mukana olevia kuullaan○ opettaja toimii kirjaajana• lukuvuosiarviointi: numeerinen, jota voidaan täydentää sanallisesti<ul style="list-style-type: none">○ arvioidaan vähintään äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka, A1-kieli, A2-kieli ja käyttäytyminen○ työskentelytaidot arvioidaan oppiaineiden yhteydessä○ taide- ja taitoaineet voidaan arvioida numeerisesti ja/tai sanallisesti○ valinnaiset aineet arvioidaan hyväksyty/hylätty• monialainen oppimiskokonaisuus huomioidaan arvioinnissa
-----------	--

6. luokka	<ul style="list-style-type: none">• itsearviointi• väliarviointi: numeerinen, jota voidaan täydentää sanallisesti<ul style="list-style-type: none">○ arvioidaan kaikki oppiaineet, joista taide- ja taitoaineet voidaan arvioida sanallisesti○ arvioidaan käyttäytyminen○ valinnaiset aineet arvioidaan hyväksyty/hylätty• arviointi nivelkohdassa: opettaja antaa oppilaille palautetta ja tiedottaa huoltajaa oppimisen edistymisestä riittävän ajoissa ennen lukuvuoden päättymistä<ul style="list-style-type: none">○ nivelkohdan arviointitiedot liitetään osaksi opetuksen järjestäjän käyttämää siirtolomaketta• lukuvuosiarviointi: numeerinen, jota voidaan täydentää sanallisesti opetussuunnitelman perusteiden arviointikriteerien mukaisesti (arvosana 8)<ul style="list-style-type: none">○ arvioidaan kaikki oppiaineet, joista taide- ja taitoaineet voidaan arvioida sanallisesti○ arvioidaan käyttäytyminen○ valinnaiset aineet arvioidaan hyväksyty/hylätty• monialainen oppimiskokonaisuus huomioidaan arvioinnissa
-----------	---

Arviointimuodot vuosiluokalla 7

7. luokka

- itsearviointi
- väliarviointi: numeerinen, jota voidaan täydentää sanallisesti
 - arvioidaan päättyvien kurssien oppiaineet ja käyttäytyminen
 - taide- ja taitoaineet voidaan arvioida numeerisesti ja/tai sanallisesti
 - tavoitteiden ja sisältöjen vuoksi terveystieto arvioidaan hyväksytty/hylätty
- lukuvuosiarviointi: numeerinen, jota voidaan täydentää sanallisesti
 - arvioidaan päättyvien kurssien oppiaineet ja käyttäytyminen
 - tavoitteiden ja sisältöjen vuoksi terveystieto arvioidaan hyväksytty/hylätty
 - lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi sisältää arviot siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet eri oppiaineissa
- HUOM! Päättyvät aineet arvioidaan lukuvuositolustukseen päättöarvioinnin kriteerien mukaisesti
 - päättyviä numeerisesti arvioitavia aineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö ja kotitalous
 - päättyvä yrittäjämäinen toimintatapa arvioidaan hyväksytty/hylätty – merkinnällä
- monialainen oppimiskokonaisuus huomioidaan arvioinnissa

Arviointimuodot vuosiluokilla 8 ja 9

8. luokka	<ul style="list-style-type: none">• itsearviointi• väliarviointi: numeerinen välitodistus<ul style="list-style-type: none">○ arvioidaan päättyvien kurssien oppiaineet ja käyttäytyminen• lukuvuosiarviointi: numeerinen<ul style="list-style-type: none">○ arvioidaan päättyvien kurssien oppiaineet ja käyttäytyminen○ lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi sisältää arviot siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet eri oppiaineissa• HUOM!: päättyvät aineet arvioidaan lukuvuositolustukseen numeerisesti päättöarvioinnin kriteerien mukaisesti• oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksyty/hylätty• monialainen oppimiskokonaisuus huomioidaan arvioinnissa
9. luokka	<ul style="list-style-type: none">• itsearviointi• väliarviointi: numeerinen välitodistus<ul style="list-style-type: none">○ arvioidaan kaikki oppiaineet• lukuvuosiarviointi: numeerinen• päättötodistus: numeerinen arvio opetussuunnitelman päättöarviointikriteerien mukaisesti (arvosana 8)• oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksyty/hylätty• monialainen oppimiskokonaisuus huomioidaan arvioinnissa

Käyttäytymisen arviointi

- Käyttäytymisen arvioinnin pohjana ovat kunnissa/kouluissa käydyt arvokeskustelut, kunnan/koulun kasvatustavoitteet, yhteisön toimintakulttuuri ja järjestyssäännöt. Oppilaille ja huoltajille tulee antaa mahdollisuus osallistua koulun arvokeskusteluun.
- Käyttäytymisen arviointi ei saa perustua persoonaan, temperamenttiin tai oppilaan henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Käyttäytymisen arviointi ei ole osa oppiaineen arviointia.
- Käyttäytymisen arvioinnin keskeisinä kohteina ovat toisen huomioonottaminen, hyvät tavat, yhteisesti sovitut toimintatavat ja säännöt sekä tilanteeseen sopiva käyttäytyminen.
- Käyttäytymisen arvioinnissa noudatetaan samaa muotoa kuin oppiaineissa.
- Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä 9. vuosiluokalla väli- ja päättötodistukseen. Todistukseen voi kuulua liitteenä arvio oppilaan käyttäytymisestä. Liitteestä ei tule mainintaa todistukseen. Väli- ja päättöarvioinnin liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot.
- Käyttäytymisestä annettavan arvosanan kriteerit löytyvät maakunnallisen opetussuunnitelman luvusta 6 (taulukko 4).

Liitteet 1 ja 2 / Arviointikeskustelut

(liitteet löytyvät maakunnallisen opetussuunnitelman luvusta 6)

Liite 1.

(Liitteessä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt arviointikohteet)

VÄLIARVIOINTI luokkatasoilla 1, 3-5

ARVIOINTIKESKUSTELU

Lk:

Pvm:

Läsnäolijat:

Oppilas

Huoltaja(t)

Luokanopettaja

OPILLISET TAIDOT

Nämä sujuvat hyvin

Näissä tarvitsen harjoitusta

TYÖSKENTELYTAIDOT

Nämä sujuvat hyvin

Näissä tarvitsen harjoitusta

KÄYTTÄYTYMINEN

MUITA HUOMIOITA (esim. mahdollinen tuen tarve)

Allekirjoitukset

Liite 2.

(Liitteessä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt arviointikohteet)

VÄLIARVIOINTI JA NIVELKOH DAN ARVIOINTI luokkatasolla 2

ARVIOINTIKESKUSTELU

Lk:

Pvm:

Läsnäolijat:

Oppilas

Huoltaja(t)

Luokanopettaja

KIELELLISET VALMIUDET

- Kysymisen ja kuuntelemisen taidot
- Vuorovaikutustaidot
- Taito ilmaista itseään erilaisin keinoin

Nykytilanne

Tavoitteet

MATEMAATTISET TAIDOT

Nykytilanne

Tavoitteet

TYÖSKENTELYTAIDOT

- Taito työskennellä itsenäisesti ja ryhmässä
- Omista tehtävistä huolehtiminen

Nykytilanne

Tavoitteet

MUITA HUOMIOITA

- Mahdollinen tuen tarve

Allekirjoitukset